

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ELEANOR SHARPSTON

19 päivänä joulukuuta 2013¹

Asia C-515/12

”4finance” UAB

vastaan

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

(Ennakkoratkaisupyyntö – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Liettua))

Kuluttajansuoja — Sopimattomat elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien väliset kaupalliset menettelyt —
Pyramidijärjestelmä — Onko kuluttajien tehtävä suoritus liittyäkseen pyramidijärjestelmään —
Onko uusien jäsenten tekemien suoritusten ja järjestelmään aiemmin liittyneille jäsenille maksettujen
korvausten välillä oltava yhteys — Suorituksen suuruuden merkitys

1. Direktiivissä 2005/29/EY (jäljempänä sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettu direktiivi tai direktiivi)² kielletään muun muassa pyramidimyyntijärjestelmät (jäljempänä pyramidijärjestelmät). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Liettuan ylimmän asteen hallintotuomioistuim) esittää kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka liittyvät direktiivin tulkintaan pyramidijärjestelmien yhteydessä. Se tiedustele, edellyttääkö pyramidijärjestelmän kuuluminen direktiivin soveltamisalaan sitä, että kuluttajan tekevät suorituksen. Jos edellyttää, onko osoitettava, että kyseistä järjestelmää rahoitetaan tällä suorituksella, ja onko liittymissuorituksen suuruudella merkitystä?

Lainsäädäntö

Direktiivi

2. Direktiivin johdanto-osan toisesta kuuteen perustelukappaleessa todetaan, että päätavoitteena on vahvistaa yhtenäiset säännöt, joilla parannetaan sisämarkkinoiden toimintaa. Johdanto-osan seitsemännen perustelukappaleen mukaan direktiivissä ”puututaan kaupallisiin menettelyihin, joilla pyritään välittömästi vaikuttamaan kuluttajien kaupallisiin ratkaisuihin suhteessa tuotteisiin”, ja kahdeksannen perustelukappaleen mukaan direktiivillä ”suojellaan nimenomaisesti kuluttajien taloudellisia etuja elinkeinonharjoittajien sopimattomilta kaupallisilta menettelyiltä”. Direktiivin johdanto-osan 11 perustelukappaleen mukaan direktiivillä ”päästään korkeatasoiseen yhteiseen kuluttajansuojaan” vahvistamalla ”kuluttajien taloudellista käyttäytymistä vääristävien sopimattomien kaupallisten menettelyjen yleinen kieltö”. Johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa: ”Yhdenmukaistaminen tuo tuntuvasti lisää oikeusvarmuutta sekä kuluttajien että elinkeinonharjoittajien osalta. Sekä kuluttajat että elinkeinonharjoittajat voivat luottaa yhtenäisiin, hyvin määriteltyihin

1 — Alkuperäinen kieli: englanti.

2 — Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY (EUVL L 149, s. 22).

oikeuskäsitteisiin perustuviin sääntelypuitteisiin, joilla säädellään sopimattomien kaupallisten menettelyjen kaikkia näkökohtia Euroopan unionissa. Näin poistetaan kuluttajien taloudellisia etuja vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskevien sääntöjen hajanaisuudesta aiheutuvat esteet ja mahdollistetaan sisämarkkinoiden toteuttaminen tällä alalla.” Johdanto-osan 17 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa: ”Oikeusvarmuuden lisäämiseksi on suotavaa nimetä ne kaupalliset menettelyt, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Liitteessä I on sen vuoksi täydellinen luettelo kaikista kyseisistä menettelyistä. Nämä ovat ainoat kaupalliset menettelyt, joita voidaan pitää sopimattomina ilman 5–9 artiklan säännöksiin perustuvaa tapauskohtaista arviointia. Luetteloa voidaan muuttaa vain muuttamalla tätä direktiiviä.”

3. Direktiivin 1 artiklan määritelmän mukaan direktiivin tarkoituksena on ”tukea sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja saavuttaa korkeatasoinen kuluttajansuoja lähentämällä jäsenvaltioiden lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, jotka koskevat kuluttajien taloudellisia etuja vahingoittavia sopimattomia kaupallisia menettelyjä”.

4. Direktiivin 2 artikla sisältää joitakin keskeisiä määritelmiä:

” –

- c) ’tuotteella’ [tarkoitetaan] tavaraa tai palvelua, kiinteä omaisuus, oikeudet ja velvoitteet mukaan luettuina;
- d) ’elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisillä kaupallisilla menettelyillä’ (jäljempänä myös ’kaupallisilla menettelyillä’) [tarkoitetaan] elinkeinonharjoittajan tointa, mainitsematta jättämistä, käyttäytymistä tai edustamista, kaupallista viestintää, mukaan lukien mainontaa ja markkinointia, joka liittyy välittömästi tuotteen myynnin edistämiseen, myymiseen tai toimittamiseen kuluttajille;
- e) ’kuluttajien taloudellisen käyttäytymisen olennaisella vääristämisellä’ [tarkoitetaan] kaupallisen menettelyn käyttämistä heikentämään tuntuvasti kuluttajan kykyä tehdä perusteltu päätös, mikä saa kuluttajan tekemään sellaisen kaupallisen ratkaisun, johon hän ei muuten olisi päätenyt;

– –

- h) ’huolellisella ammatinharjoittamisella’ [tarkoitetaan] sellaista erikoistaidon ja huolellisuuden tasoa, jota elinkeinonharjoittajan voidaan kohtuudella odottaa osoittavan kuluttajia kohtaan ja joka vastaa rehellistä markkinatapaa ja/tai vilpittömässä mielessä toimimisen yleistä periaatetta elinkeinonharjoittajan toimialalla;

– –

- k) ’kaupallisella ratkaisulla’ [tarkoitetaan] ratkaisua, jonka kuluttaja tekee siitä, aikooko hän ostaa sekä miten ja millä ehdoilla hän ostaa, maksaa kokonaisuudessaan tai osittain, pitää tuotteen tai luopua siitä tai käyttää sopimuksesta johtuvaa tuotteeseen kohdistuvaa oikeutta, tai siitä, päättääkö kuluttaja toimia tai pidättäytyä toimimasta;

– –”

5. Direktiivin 3 artiklassa säädetään, että direktiiviä

”1. – – sovelletaan 5 artiklassa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin ennen jotakin tuotetta koskevaa liiketointa ja sen jälkeen”.

6. Direktiivin 3 artiklan 9 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Direktiivissä 2002/65/EY määriteltyjen rahoituspalvelujen sekä kiinteän omaisuuden osalta jäsenvaltiot voivat asettaa vaatimuksia, jotka ovat ohjailevampia tai rajoittavampia kuin tämä direktiivi alalla, jota se lähentää.”

7. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa kielletään sopimattomat kaupalliset menettelyt. Direktiivin 5 artiklan 2 kohdan nojalla kaupallinen menettely on sopimaton, mikäli se on ”huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen” ja mikäli se ”vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti keskivertokuluttajan – – taloudellista käyttäytymistä tuotteeseen nähden”. Direktiivin 5 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Liitteessä I on luettelo niistä kaupallisista menettelyistä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Samaa luetteloa on sovellettava kaikissa jäsenvaltioissa ja sitä voidaan muuttaa ainoastaan muuttamalla tätä direktiiviä.”

8. Direktiivin 6–9 artikla eivät ole merkityksellisiä käsiteltävässä asiassa. Niissä säädetään harhaanjohtavista kaupallisista menettelyistä, harhaanjohtavista mainitsematta jättämisistä, aggressiivisista kaupallisista menettelyistä sekä häirinnän, pakottamisen ja sopimattoman vaikuttamisen käyttämisestä.

9. Direktiivin liitteessä I olevan niin sanotun mustan listan 14 kohdan sisältö on seuraava: ”Pyramidimyyntijärjestelmän luominen, käyttäminen tai edistäminen; järjestelmässä kuluttajan tekemän suorituksen vastineena on mahdollisuus saada korvausta etupäässä muiden kuluttajien värväämisestä järjestelmään eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta.”³

Kansallinen lainsäädäntö

10. Elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisten sopimattomien kaupallisten menettelyjen kieltämisestä annetun Liettuan lain (Lietuvos Respublikos nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimo įstatymas) 7 §:n 22 momentin nojalla kaupallista menettelyä pidetään harhaanjohtavana ja siten sopimattomana, jos sen seurauksena on tuotteiden jakelua koskevan sellaisen pyramidimyyntijärjestelmän luominen, käyttäminen tai edistäminen, jossa kuluttajille annetaan mahdollisuus saada korvauksia etupäässä uusien jäsenten värväämisestä järjestelmään eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta.

Tosiseikat, oikeudenkäyntimenettely ja ennakkoratkaisukysymykset

11. ”4finance” UAB (jäljempänä 4finance) myöntää kuluttajille pienlainoja etäsopimusten perusteella. Se järjesti 26.10.2010–15.2.2011 mainoskampanjan, jossa ilmoitettiin, että kaikki sen internetsivuille rekisteröityvät henkilöt saivat palkkion tililleen kustakin ystävästään, jonka he houkuttelevat rekisteröitymään 4financen internetsivuille. Rekisteröintiprosessi oli seuraavanlainen. Kuluttajien oli täytettävä rekisteröintiä varten internetissä ollut rekisteröintikaavake ja maksettava nimellinen 0,01 litin rekisteröintimaksu. 4finance kehotti rekisteröityviä kutsumaan myös ystävänsä rekisteröitymään ja ilmoittamaan tätä varten internetsivun tähän tarkoitukseen varatussa kohdassa ystävänsä puhelinnumeron tai sähköpostiosoitteen. Näin saamiensa tietojen avulla 4finance pystyi

3 — Tulkitsen direktiivin englanninkielisen toisinnon ilmaisuun ”gives consideration for the opportunity to receive compensation” [suomenkielisen toisinnon mukaan ”[kuluttajan] tekemän suorituksen vastineena on mahdollisuus saada korvausta”] tarkoittavan samaa kuin ”[kuluttajan] suorittaman maksun vastineena on mahdollisuus saada palkkio”. On tärkeää huomata, ettei sanojen ”gives consideration” sisältö sisälly direktiivin kaikkiin kielitoisintoihin, kuten liettuankieliseen toisintoon.

markkinoimaan pienlainojaan kyseisille ystäville, jotka saivat kutsun rekisteröityä. Jos ystävä rekisteröityi, hänen yhteystietonsa antanut kuluttaja sai 10 tai 20 litin suuruisen palkkion (jäljempänä bonus).⁴ Rekisteröitymisen jälkeen asianomainen henkilö sai oikeuden hakea 4financelta pienlainaa, josta sovittaisiin etäsopimuksena.⁵

12. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (jäljempänä Latvian kuluttajansuojavirasto) katsoi 4financen luoneen pyramidimyyntijärjestelmän, jossa asiakkaille annetaan mahdollisuus saada maksu etupäässä uusien jäsenien värväämisestä järjestelmään eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta. Latvian kuluttajansuojavirasto päätti tämän vuoksi määrätä 4financelle 8 000 litin sakon pyramidijärjestelmät kieltävän kansallisen lainsäädännön rikkomisen vuoksi.

13. 4finance riitautti päätöksen ja vaati Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (valtiovarainministeriö) palauttamaan sakon. Ensimmäisen asteen tuomioistuimien hylkäsi vaatimuksen 25.10.2011. 4finance valitti Lietuvos vyriausybės administracinis teismas, joka on esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko [direktiivin] liitteessä I olevaa 14 kohtaa tulkittava siten, että pyramidimyyntijärjestelmän luomista, käyttämistä tai edistämistä on kaikissa olosuhteissa pidettävä harhaanjohtavana kaupallisena menettelynä ainoastaan, kun kuluttajan on tehtävä suoritus saadakseen korvauksen etupäässä muiden kuluttajien värväämisestä järjestelmään eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta?
- 2) Jos on niin, että kuluttajan on tehtävä suoritus saadakseen oikeuden korvaukseen, vaikuttaako tämän suorituksen, jonka kuluttaja tekee saadakseen korvauksen etupäässä muiden kuluttajien värväämisestä järjestelmään eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta, suuruus siihen, että pyramidimyyntijärjestelmää pidetään direktiivin liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettuna harhaanjohtavana kaupallisena menettelynä? Voidaanko kuluttajien maksamaa suoritusta, joka on täysin symbolinen ja maksetaan kuluttajien henkilöllisyyden tunnistamiseksi, pitää suorituksena, jonka vastineeksi hän saa mahdollisuuden direktiivin liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettuun korvaukseen?
- 3) Onko direktiivin liitteessä I olevaa 14 kohtaa tulkittava siten, että merkitystä on ainoastaan sillä seikalla, että korvaus maksetaan järjestelmään jo rekisteröityneelle kuluttajalle etupäässä muiden kuluttajien värväämisestä järjestelmään eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta, vai onko merkitystä myös sillä, missä määrin korvaukset, jotka maksetaan järjestelmään kuuluville kuluttajille uusien kuluttajien värväämisestä, rahoitetaan uusien jäsenten maksamilla osallistumismaksuilla, jotta pyramidimyyntijärjestelmää voidaan pitää harhaanjohtavana kaupallisena menettelynä? Tässä [käsiteltävässä] tapauksessa kysytään, onko pyramidimyyntijärjestelmään jo rekisteröityneille kuluttajille maksetut korvaukset rahoitettava kokonaan tai suurimmaksi osaksi uusien jäsenten osallistumismaksuilla.”

14. Kirjallisia huomautuksia ovat esittäneet 4finance, Italian, Liettuan, Puolan ja Tšekin hallitukset sekä Euroopan komissio. Suullista käsittelyä ei ole pyydetty, eikä sitä ole järjestetty.

4 — Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamasta asiakirjasta käy ilmi, että kuluttajat pystyivät lähettämään kutsun korkeintaan 50 henkilölle päivittäin ja enintään 200 henkilölle kuukaudessa.

5 — Kampanjan aikana sivuille rekisteröityi yli 12 223 henkilöä. Heistä 3 577 haki lainaa, ja sen sai 2868 henkilöä, joista jotkut ottivat useampia pienlainoja. 4finance sai noin 122 litia rekisteröintimaksuja ja maksoi 236 060 litia bonuksia.

Asian tarkastelu

Alustavat huomautukset

15. On kiistatonta, että käsiteltävä asia koskee elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välistä kaupallista menettelyä, johon liittyy tuotteiden myynnin edistämistä, myymistä tai toimittamista kuluttajille direktiivin mukaisesti.

16. Valtion elimen tarkoituksena on panna tässä asiassa täytäntöön kansallista lainsäädäntöä, jolla direktiivi saatetaan osaksi kansallista oikeutta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten on tehtävä toimivaltansa rajoissa kaikki mahdollinen ottamalla huomioon kansallisen oikeuden kokonaisuudessaan taataksaan kyseessä olevan direktiivin täyden tehokkuuden ja päätyäkseen ratkaisuun, joka on direktiivillä tavoitellun päämäärän mukainen.⁶

Ensimmäinen kysymys

17. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko kuluttajan tehtävä suoritus, jotta pyramidijärjestelmä on liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettu harhaanjohtava kaupallinen menettely.

18. Tätä kysymystä tarkasteltaessa on selvitettävä, mikä muodostaa pyramidijärjestelmän. Kaikissa käsiteltävässä asiassa esitetyissä huomautuksissa (lukuun ottamatta komission esittämiä huomautuksia)⁷ kuvaillaan pyramidijärjestelmiä, mutta nämä kuvaukset vaihtelevat.

19. 4finance väittää pitävänsä yllä laillista markkinointiverkostoa eikä pyramidijärjestelmää. Sen mukaan pyramidijärjestelmällä on seuraavat ominaispiirteet: i) sijoitustapa; ii) sijoitettujen summien käyttöön kohdistuva petos; iii) uusien sijoittajien sijoittamista varoista järjestelmään jo kuuluville sijoittajille suoritettavat maksut; iv) lupaus epätavallisen suurista tuotoista ja v) tulojen muodostuminen pikemminkin järjestelmään liittyvien uusien sijoittajien määrästä kuin myytävistä tuotteista.

20. Tšekin tasavalta katsoo pyramidijärjestelmän perustuvan siihen, että kukin kuluttaja maksaa pääsystään järjestelmään tietäen saavansa korvauksia, jotka ovat peräisin järjestelmään myöhemmin liittyviltä muilta kuluttajilta. Järjestelmä ei tuota lisäarvoa, vaan siinä ainoastaan jaetaan varat uudelleen. Italia väittää, että tuotteilla on pyramidijärjestelmissä toissijainen merkitys ja että ne ovat ainoastaan tekosyy muiden kuluttajien värväämiseksi järjestelmään: ensisijainen merkitys on varsinaisella järjestelmällä. Liettua toteaa, ettei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä ole määritelty pyramidijärjestelmän käsitettä mutta että lukuisten tutkimusten perusteella on selvää, että järjestelmän keskeisenä piirteenä on yhteys kuluttajan saaman edun (korvaus tai maksu) ja sen seikan välillä, että hän kutsuu järjestelmään uusia jäseniä. Järjestelmän laillisuus tai lainvastaisuus määräytyy tämän yhteyden perusteella. Puolan mukaan pyramidijärjestelmän keskeisenä piirteenä on se, että siitä saadut hyödyt ja voitot riippuvat alemmilla tasoilla olevien henkilöiden suorittamista maksuista eivätkä tuotteiden myynnistä.

21. Direktiivin liitteessä I olevaan 14 kohtaan sisältyy kumulatiivinen ja tyhjentävä luettelo tunnusmerkistöstä, jonka on täyttyttävä, jotta direktiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaista kieltoa voidaan soveltaa pyramidijärjestelmiin. Petos ei sisälly luetteloon. Luettelossa ei myöskään viitata siihen, että järjestelmän nykyisille jäsenille uusien jäsenten värvämisestä suoritettavan palkkion tai maksun olisi

6 — Asia C-177/10, Rosado Santana, tuomio 8.9.2011 (Kok., s. I-7907, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

7 — Ks. Micklitzin, Monazzahianin ja Rößlerin Euroopan komission toimeksiannosta tekemä tutkimus ”Door to door selling – Pyramid selling – Multilevel marketing” (Ovelta ovelle -myynti – Pyramidimyynti – Monitasoinen markkinointi).

oltava (vähintään) tietyn suuruinen. Pyramidimyyntiä käyttävät järjestelmät, joilla ei ole 4financen luettelemia erityispiirteitä mutta joilla on kaikki liitteessä I olevassa 14 kohdassa luetellut piirteet, ovat harhaanjohtavia kaupallisia menettelyjä ja siten sopimattomia direktiivin 5 artiklan 5 kohdan perusteella.

22. Pyramidijärjestelmät voivat luonnollisesti olla haitallisia, koska niissä luvataan suuret tuotot lyhyessä ajassa pelkästään maksamalla liittymismaksu ja houkuttelemalla uusia jäseniä tekemään samoin, eli niissä houkutellaan kuluttajia sijoittamaan väärin tai epärealististen odotusten pohjalta. Tuottojen suuruus verrattuna liittymismaksuun tai tuottojen kasvunopeus eivät kuitenkaan sisälly liitteessä I olevassa 14 kohdassa lueteltuihin tekijöihin. Ne ovat siten epäolennaisia arvioitaessa, onko tietty järjestelmä lainvastainen.

23. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien tuomioistuin tuo kuitenkin perustellusti esiin valitettavat erot direktiivin yhtä lailla pätevien eri kielitoisintojen välillä. Useimpien kielitoisintojen mukaan yksi pyramidijärjestelmän tekijöistä on ”suorituksen” tekeminen vastineena mahdollisuudesta saada korvausta.⁸ Bulgarian-, liettuan-, kreikan-, ruotsin-, saksan-, slovenian- ja unkarinkielisissä teksteissä ei ole kuitenkaan vaadittu selkeästi tällaista ”suorituksen tekemistä”. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemassa liettuan- ja puolankielisessä tekstissä todetaan ”piramidės pobūdžio skatinimo sistemos sukūrimas, naudojimas ar reklamavimas, kai vartotojui suteikiama galimybė gauti atlygį visų pirma už kitų vartotojų įtraukimą į tą sistemą, o ne už produktų pardavimą ar naudojimą” ja saksankielisessä tekstissä todetaan ”Einführung, Betrieb oder Förderung eines Schneeballsystems zur Verkaufsförderung, bei dem *der Verbraucher die Möglichkeit vor Augen hat, eine Vergütung zu erzielen, die hauptsächlich durch die Einführung neuer Verbraucher in ein solches System und weniger durch den Verkauf oder Verbrauch von Produkten zu erzielen ist*”. Direktiivin näissä kielitoisinnoissa ei siten täsmennetä, että pyramidijärjestelmä edellyttäisi, että kuluttaja suorittaa maksun (”suorituksen”) osallistumisestaan järjestelmään. Muissa kielitoisinnoissa (esimerkiksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen niin ikään tarkastelemisessa espanjan-, puolan- ja ranskan- ja ranskankielisissä toisinnoissa) se kuitenkin on järjestelmän keskeinen tekijä.

24. 4finance väittää, ettei rekisteröinnin edellytyksenä ollutta 0,01 litin suuruista maksua suoritettu vastineena mahdollisuudesta saada korvausta vaan yksinomaan kyseisen kuluttajan tunnistamiseksi. Maksu oli pienin mahdollinen, joka voitiin periä ja jonka avulla voitiin varmistaa, että 4financella oli luotettavat tiedot rekisteröityvän henkilön tunnistamiseksi. Koska maksu suoritettiin sähköisellä pankkisiirrolla, 4finance sai selville kyseisen henkilön etunimen, sukunimen, henkilönumeron, tilinumeron sekä muita henkilötietoja, joita tarvitaan etäluoton myöntämiseksi.

25. Italian mukaan edellytyksenä on kuluttajan suorittama taloudellinen toimi, jollaista ei ole, jos suoritusta ei ole tehty. Puola väittää, että suorituksen tekeminen on pyramidijärjestelmän keskeinen tekijä. Direktiivin toisenlainen tulkinta laajentaisi sen soveltamisalaa ja estäisi sisämarkkinoiden kehittämisen sekä vesittäisi samalla pyrkimykset kuluttajansuojan lujittamiseksi. Liettuan mielestä ratkaisevana ei voida pitää sitä, tekeekö kuluttaja suorituksen pyramidijärjestelmään liittymiseksi. Se katsoo, että jos pyramidimyyntiin määritelmä liitetäisiin suorituksen tekemiseen vastineeksi liittymisestä, kiellon soveltamisala olisi tarpeettoman suppea.

26. Komissio väittää sopimattomien menettelyjen kuuluvan direktiivin soveltamisalaan, jos ne ovat luonteeltaan kaupallisia. Kun kuluttaja tekee suorituksen liittyäkseen järjestelmään, hän tekee kaupallisen toimen, joka kuuluu direktiivin soveltamisalaan.

⁸ — Englannin-, espanjan-, hollannin-, italian-, latvian-, maltan-, portugalil-, puolan-, ranskan-, romanian-, slovakian-, suomen-, tanskan-, tšekin- ja vironkieliset toisinnot.

27. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin säädöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on.⁹ Tämän vuoksi unioni lainsäädännön yhtenäisen soveltamisen ja yhtenäisen tulkinnan tarve sulkee pois mahdollisuuden tarkastella tekstin yhtä kieliversiota erikseen; tekstiä on tulkittava sen laatijan varsinaisen tarkoituksen ja tavoitteleman päämäärän mukaisesti ottaen huomioon erityisesti kaikkien kielten versiot.¹⁰

28. Mielestäni liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettu pyramidijärjestelmä on olemassa ainoastaan, jos kuluttaja tekee suorituksen liittyäkseen järjestelmään.

29. Liitteessä I olevan 14 kohdan tämänkaltainen tulkinta voidaan vahvistaa tutkimalla sen asiayhteyttä ja tarkoitusta.

30. Direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan direktiiviä sovelletaan elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisiin sopimattomiin kaupallisiin menettelyihin. Pyramidijärjestelmä on tällainen menettely.

31. Kun menettely kuuluu liitteessä I olevalle mustalle listalle, sitä ”pidetään” (5 artiklan 5 kohdan sanamuodon mukaisesti) ”kaikissa olosuhteissa sopimattomana”. Direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaista arviointia siitä, onko menettely huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten vastainen ja vääristäkö se keskivertokuluttajan taloudellista käyttäytymistä kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla tavalla, ei ole tarpeen tehdä. Liite I sisältää luettelon menettelyistä, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina. Niihin kuuluvat selvästi menettelyt, jotka ovat liitteessä olevassa 14 kohdassa tarkoitettuja pyramidijärjestelmiä. Mustassa listassa lueteltuja menettelyjä pidetään automaattisesti 5 artiklan 1 kohdassa kiellettyinä sopimattomina kaupallisina menettelyinä.¹¹

32. Direktiivissä kielletään käyttämästä kaupallista menettelyä ”heikentämään tuntuvasti kuluttajan kykyä tehdä perusteltu päätös, mikä saa kuluttajan tekemään sellaisen kaupallisen ratkaisun, johon hän ei muuten olisi päätenyt”.¹² ”Kaupallisella ratkaisulla” tarkoitetaan ”ratkaisua, jonka kuluttaja tekee siitä, aikooko hän ostaa sekä miten ja millä ehdoilla hän ostaa, maksaa – –, pitää tuotteen tai luopua siitä tai käyttää sopimuksesta johtuvaa tuotteeseen kohdistuvaa oikeutta – –”.¹³ Direktiivissä kiinnitetään näin ollen huomiota siihen, heikennetäänkö kyseisen yrityksen käyttämällä menettelyillä kuluttajan mahdollisuuksia tehdä oman etunsa mukainen taloudellinen päätös. Näiden kahden määritelmän perusteella direktiivissä tarkoitetaan menettelyjä, joissa kuluttajien on tehtävä suoritus (eli maksettava maksu), eikä tilanteita, joissa tällaista taloudellista velvoitetta ei ole. Määritelmä, joka sisältää suorituksen, on yhdenmukainen sen tavoitteen kanssa, jonka mukaisesti kuluttajia suojellaan heidän tehdessä taloudellisia etujaan koskevia päätöksiä. Jos suoritus ei sisältyisi määritelmään, olisi epäselvää, millaista taloudellista käyttäytymistä olisi direktiivin mukaisesti suojeltava.

33. Liettua väittää, että edellytys, jonka mukaan kuluttajien on tehtävä suoritus liittyäkseen pyramidijärjestelmään, supistaa liitteessä I olevaan 14 kohtaan sisältyvän kiellon soveltamisalaa. Liettuan mukaan tämä heikentää 3 artiklan 9 kohdan vaikutusta ja on vastoin direktiivin tavoitteita.

34. Olen eri mieltä.

9 — Asia 283/81, CILFIT ym., tuomio 6.10.1982 (Kok., s. 3415, Kok. Ep. VI, s. 537, 18–20 kohta); asia C-449/93, Rockfon, tuomio 17.12.1995 (Kok., s. I-4291, 28 kohta) ja asia C-1/02, Borgmann, tuomio 1.4.2004 (Kok., s. I-3219, 25 kohta).

10 — Asia C-569/08, Internetportal und Marketing, tuomio 3.6.2010 (Kok., s. I-4871, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ks. äskettäinen asia C-89/12, Bark, tuomio 25.4.2013, 36 kohta.

11 — Ks. myös asia C-391/12, RLvS, tuomio 17.10.2013, 33 kohta.

12 — 2 artiklan e alakohhta.

13 — 2 artiklan k alakohhta.

35. Direktiivin 3 artiklan 9 kohdan nojalla jäsenvaltiot voivat ottaa rahoituspalvelujen osalta käyttöön direktiiviä tiukempia vaatimuksia. Edellytys, jonka mukaan kuluttajien on tehtävä suoritus liittyäkseen pyramidijärjestelmään, ei vaikuta asiayhteydestä riippumatta jäsenvaltioiden toimivaltaan ottaa rahoituspalvelujen osalta käyttöön direktiiviä rajoittavampia vaatimuksia.

36. Pitää paikkansa, että suorituksen edellyttäminen, jotta järjestelmä sisältyisi liitteessä I olevaan 14 kohtaan, supistaa soveltamisalaa. En kuitenkaan katso tämän tulkinnan heikentävän direktiivin tavoitteita.

37. Osana korkeatasoisen kuluttajansuojan vahvistamista¹⁴ koko Euroopan unionin alueella direktiivillä pyritään kieltämään kaupalliset menettelyt, joilla pyritään välittömästi vaikuttamaan kuluttajien kaupallisiin ratkaisuihin suhteessa tuotteisiin, sekä suojelemaan kuluttajien taloudellisia etuja elinkeinonharjoittajien sopimattomilta kaupallisilta menettelyiltä.¹⁵ Johdanto-osan 12 ja 17 perustelukappaleessa todetaan myös selvästi, että lainsäätäjän tarkoituksena oli lisätä oikeusvarmuutta, joka on sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan olennainen osatekijä,¹⁶ yhtä lailla kuluttajien kuin elinkeinonharjoittajien osalta erityisesti nimeämällä ne kaupalliset menettelyt, kuten pyramidijärjestelmät, joita pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina.

38. Laatiessaan liitteeseen I sisältyvää mustaa listaa kaupallisista menettelyistä, joita 5 artiklan 5 kohdan nojalla ”pidetään kaikissa olosuhteissa sopimattomina”, lainsäätäjän tarkoituksena oli oletettavasti korostaa räikeimpiä menettelyjä. On syytä pitää mielessä, että direktiivi johtaa täydelliseen yhdenmukaistamiseen¹⁷ ja etteivät jäsenvaltiot voi poiketa mustasta listasta: luetteloa voidaan muuttaa vain muuttamalla direktiiviä.¹⁸ Tapauskohtaisesti ei tutkita sitä, läpäiseekö johonkin liitteessä I olevaan kohtaan sisältyvä menettely tosiasiasa 5 artiklan 2 ja 4 kohdassa säädetyn testin, jossa määritetään sopimattomat kaupalliset menettelyt. Mustassa listassa mainitut menettelyt ovat ipso facto kiellettyjä kaikissa jäsenvaltioissa.

39. Vaikuttaa siltä, että käsiteltävän asian kaltaisissa tilanteissa, joissa kielitoisinnot eroavat toisistaan, nämä seikat viittaavat siihen, että velvoittavana on pidettävä toisintoa, jossa edellytetään pikemminkin useampien kuin vain muutamien tekijöiden läsnäoloa, ennen kuin tietyn menettelyn voidaan automaattisesti katsoa kuuluvan mustalle listalle siksi, että se sisältyy johonkin liitteessä I olevista kohdista. Menettely, joka ei automaattisesti kuulu mustalle listalle, voi silti olla lainvastainen, jos tapauskohtaisessa tarkastelussa käy ilmi, että se täyttää jonkin 5 artiklaan sisältyvän perusteen, jonka mukaan se on sopimaton. Tämä tulkinta ei siten heikennä tavoitetta, joka koskee korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamista. Tällä tulkinnalla voidaan kuitenkin lisätä oikeusvarmuutta sen suhteen, mitkä menettelyt sisältyvät liitteessä I olevaan mustaan listaan.¹⁹

40. Katson tämän perusteella, että järjestelmän sisältyminen liitteessä I olevan 14 kohdan määritelmään edellyttää, että kuluttaja tekee suorituksen liittyäkseen kyseiseen järjestelmään.

14 — Johdanto-osan 11 perustelukappale.

15 — Johdanto-osan seitsemäs ja kahdeksas perustelukappale.

16 — Asia C-428/11, Purely Creative, tuomio 18.10.2012, 45 kohta.

17 — Ks. johdanto-osan viides ja kuudes perustelukappale.

18 — 5 artiklan 5 kohta.

19 — Ks. vaikeuksista, joita seuraa, jos suorituksen tekemistä koskevaa edellytystä ei ole, edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohta.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

41. Toinen ja kolmas ennakkoratkaisukysymys liittyvät läheisesti toisiinsa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisessa ja kolmannessa kysymyksessään, onko uusien jäsenten tekemien suoritusten ja järjestelmään aiemmin liittyneille jäsenille maksettavan korvauksen välillä oltava yhteys (kolmas kysymys), ja jos on, onko suorituksen suuruudella merkitystä (toinen kysymys). Kysymykset on järkevää käsitellä tässä järjestyksessä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle annettavassa vastauksessa.

42. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sen on pääasian ratkaisemiseksi tiedettävä, onko sillä merkitystä, että suoritus, joka tehdään kyseiseen järjestelmään liittymiseksi, on hyvin pieni (0,01 litia) suhteessa bonuksiin, joita maksetaan uusien jäsenten värväämisestä (10–20 litia). Se tiedustelee näin ollen kolmannella kysymyksellään ensinnäkin, onko kaupallinen menettely liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettulla tavalla harhaanjohtava, jos järjestelmän hallinnoija maksaa korvauksen etupäässä uusien jäsenten värväämisestä eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta. Kysymyksen toisessa osassa tiedustellaan, onko merkitystä sillä, missä määrin kyseinen korvaus rahoitetaan järjestelmään liittymisen yhteydessä tehtävästä suorituksesta.

43. 4finance väittää, ettei pyramidijärjestelmää voi olla olemassa, jos maksettu korvaus on peräisin asianomaisen yrityksen varoista eikä uusien jäsenten tekemistä suorituksista. Tšekin tasavalta katsoo, että järjestelmään liittymisen yhteydessä tehtävän suorituksen ja jäsenille uusien jäsenten värväämisestä maksettavan korvauksen välillä on oltava yhteys ja että kyseisen suorituksen on oltava riittävän suuri takaamaan järjestelmän toiminnan. Italia, Liettua ja Puola sekä komissio katsovat, ettei tällaista yhteyttä ole tarpeen osoittaa liitteessä I olevan 14 kohdan yhteydessä.

44. Liitteessä I olevan 14 kohdan sanamuoto ei valitettavasti ole sama kaikissa kielitoisinnoissa.

45. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tutkimista teksteistä (kursivointi lisätty kaikissa seuraavissa lainauksissa) liettuan- ja saksankielisessä nimittäin todetaan, että kuluttaja saa korvauksen ”*etupäässä*” muiden kuluttajien värväämisestä järjestelmään eikä tuotteiden myynnistä tai kulutuksesta.²⁰ Nimitän näitä kielitoisintoja versioiksi, jotka eivät sisällä korvauksen alkuperää koskevaa ehtoa.

46. Ranskankielisessä toisinnossa sen sijaan todetaan ”*percevoir une contrepartie provenant essentiellement de l’entrée d’autres consommateurs dans le système plutôt que de la vente ou de la consommation de produits*” ja espanjankielisessä ”*la oportunidad de recibir una compensación derivada fundamentalmente de la entrada de otros consumidores en el plan, y no de la venta o el consumo de productos*”. Englanninkielinen toisinto mukailee näitä versioita, sillä siinä lukee ”*opportunity to receive compensation that is derived primarily from the introduction of other consumers into the scheme rather than from the sale or consumption of products*” (mahdollisuus saada korvaus, joka perustuu etupäässä muiden kuluttajien värväämiseen järjestelmään eikä tuotteiden myyntiin tai kulutukseen). Nimitän näitä kielitoisintoja versioiksi, jotka sisältävät korvauksen alkuperää koskevan ehdon.²¹

47. Direktiivi tähtää täydelliseen yhdenmukaistamiseen, ja liitteessä I mainitut mustaan listaan kuuluvat käytännöt ovat ipso facto kiellettyjä.²² Versioiden, jotka eivät sisällä korvauksen alkuperää koskevaa ehtoa ja jotka sisältävät sen, välillä on kuitenkin selkeä ero. Miten unionin tuomioistuimen olisi toimittava tällaisessa tilanteessa?

20 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 22 kohta.

21 — Olen valinnut nimitykset sillä perusteella, onko sanamuodossa edellytetty, että olemassa olevien jäsenten saama korvaus liittyy (tai perustuu) uusien jäsenten liittymiseen perustuviin suorituksiin.

22 — Ks. huomautukseni ensimmäisestä kysymyksestä edellä tämän ratkaisuehdotuksen 31 kohdassa.

48. Tiivistetysti voidaan todeta, että korvauksen alkuperää koskevaan ehtoon perustuvissa versioissa luodaan selvä taloudellinen yhteys nykyisille jäsenille maksettavien palkkioiden ja uusien jäsenten värväämisen välille. Tämä on tekstin suppeaa tulkittamista. Se on hyvin sopusoinnussa sen periaatteen (jota noudatin ensimmäiseen kysymykseen antamassani vastauksessa) kanssa, jonka mukaan liitteessä I olevaa mustaa listaa olisi tulkittava suppeasti. Koska tämä lähestymistapa on suppea, se myös jättää enemmän mahdollisuuksia luoville markkinointitavoille. Luova ei väistämättä tarkoita sopimatonta. Lisäksi taustalla on aina turvaverkko, koska sopimattomaksi todettu luova menettely voidaan kieltää 5 artiklan 2 tai 4 kohdan mukaisen tapauskohtaisen arvioinnin perusteella. Arvioinnin yhteydessä luontoisuuksina eikä käteisenä suoritettavat maksut voidaan tarvittaessa muuntaa vastaamaan käteismaksua (kuluttajalle).

49. Tähän verrattuna lähestymistavalla, joka perustuu versioihin, jotka eivät sisällä korvauksen alkuperää koskevaa ehtoa, on etuna sen yksinkertaisuus. Kansallisten tuomioistuinten ei ole sen yhteydessä tarpeen arvioida, mikä osuus värväämisestä saadusta palkkiosta on peräisin uusien jäsenten suorittamasta maksusta (joko alkuperäisestä liittymismaksusta tai myöhemmistä maksuista). Tuomioistuinten ei tarvitsisi pohtia tapauskohtaisesti, mitä ”derived *primarily* from” [joka perustuu etupäässä] tarkoittaa, ja liitteessä I olevan luettelon tarkoituksena nimenomaan on välttää tällaiset tapauskohtaiset arvioinnit. Kansalliset tuomioistuimet eri jäsenvaltioissa voisivat hyvin antaa kyseisille sanoille erilaisen merkityksen. Se heikentäisi lähestymistavan yhtenäisyyttä, ja yhtenäisyyden puute ei paranna sisämarkkinoiden toimintaa.²³ Niihin versioihin perustuva lähestymistapa, jotka eivät sisällä korvauksen alkuperää koskevaa ehtoa, saattaa (mahdollisesti) olla soveltuvampi myös ehkäisemään sääntöjen kiertämistä järjestelmissä, jotka peittelevät toimintojaan käyttämällä luontoissuorituksia käteisen sijasta.

50. Hienoisen epäroinnin jälkeen katson, että tulkinta, joka perustuu korvauksen alkuperää koskevan ehdon sisältäviin versioihin, on yhdenmukaisempi ensimmäiseen kysymykseen antamani vastauksen kanssa. Tämän perusteella päättelen, että jotta pyramidijärjestelmä sisältyy liitteessä I olevaan 14 kohtaan ja on siten kielletty direktiivin 5 artiklan 1 kohdan nojalla, on osoitettava, että järjestelmän nykyisille jäsenille maksettava korvaus perustuu etupäässä uusien jäsenten tekemään suoritukseen.

51. Esitän seuraavat lisähuomautukset siltä varalta, että unionin tuomioistuin päättyy toisenlaiseen ratkaisuun. Käsittelen mahdollista väitettä, jonka mukaan niihin versioihin perustuva lähestymistapa, joihin ei sisälly korvauksen alkuperää koskevaa ehtoa, voi johtaa joissakin tapauksissa epäoikeudenmukaiseen lopputulokseen, koska sen nojalla kiellettyjä voivat olla sekä lailliset toiminnot että huijaukset.

52. Muistettakoon, että jos jokin liitteessä I olevassa 14 kohdassa mainituista kumulatiivisista edellytyksistä ei täyty, toiminto ei sisälly kohdan soveltamisalaan. Kieltoa ei esimerkiksi sovelleta, jos suorituksen tekeminen ei ole edellytyksenä tiettyyn järjestelmään pääsemiseksi.

53. Oletetaan vielä, että järjestelmän hallinnoija haluaa periä liittymismaksun hallinnollisten kustannustensa kattamiseksi (esimerkiksi lukijat maksavat liittymismaksun kirjakerhoon liittyessään ja saavat kirjaetusetelin, jos he hankkivat kerhoon uusia jäseniä). Olisiko tämä kiellettyä? Todennäköisesti ei, koska järjestelmässä ei ole pyramidirakennetta.

54. Pyramidi-sana esiintyy direktiivin kaikissa kielitoisinnoissa lukuun ottamatta saksankielistä toisintoa, jossa käytetään käsitettä ”*Schneeballsystem*”, ja järjestelmällä on oltava pyramidirakenne, jotta siihen voidaan soveltaa liitteessä I olevaa 14 kohtaa.²⁴

²³ — Ks. direktiivin 1 artikla.

²⁴ — *Schneeballsystem*-sana (”lumipallojärjestelmä”) käsittää samantyyppiset huijaukset kuin direktiivin muissa kielitoisinnoissa käytetty sana ”pyramidijärjestelmä”. Merkityksellisesti ei vaikuta se, että uusien jäsenten kumulatiivinen lisääntyminen johtuu järjestelmän keskuksessa olevan hallinnoijan toimista eikä pyramidin pystysuorasta rakentumisesta, joten saksankielisessä toisinnossa tarkoitetaan mielestäni samaa ilmiötä kuin muissa kielitoisinnoissa.

55. Direktiivin 2 artiklassa ei määritellä termiä ”pyramidimyyntijärjestelmä”. Unionin tuomioistuimelle esitetyissä huomautuksissa pyramidijärjestelmiä on kuvailtu monella tavalla.²⁵ Kuvausten perusteella yhteisiä vähimmäisperusteita ovat seuraavat: i) järjestelmien tulot saadaan uusilta jäseniltä, ii) maksut suoritetaan järjestelmässä jo oleville jäsenille, iii) maksut rahoitetaan uusien jäsenten suorittamilla maksuilla eikä tuotteiden myynnillä ja iv) järjestelmään (sen alimmille tasoille) myöhemmin liittyneillä on heikommat mahdollisuudet saada voittoa kuin järjestelmän ylemmillä tasoilla olevilla jäsenillä (vanhat jäsenet), koska uusia jäseniä olisi värvättävä loputtomasti, jotta kukin järjestelmän jäsen saisi tuloja.

56. Näiden yhteisten perusteiden perusteella vaikuttaa siltä, että jotta voidaan osoittaa kyseisen toiminnan olevan pyramidijärjestelmä, huipulla toimivan hallinnoijan lisäksi järjestelmässä on oltava useita tasoja,²⁶ ja uusien jäsenten värväämisen on oltava kumulatiivista ja jäsenten on lisäännettävä eksponentiaalisesti. Toisin kuin vanhat kivirakennelmat – kuten muinaisen Egyptin pyramidit – pyramidijärjestelmät rakentuvat ylhäältä alaspäin, huipulta kohti pyramidin perustusta, eivätkä alhaalta ylöspäin eli perustuksesta huipulle. Tämä näkemys on sopusoinnussa sen kanssa, että direktiivin tavoitteena on varmistaa korkeatasoinen kuluttajansuoja, sillä näkemyksessä keskitytään tekijään, joka tekee järjestelmistä huijauksia. Liiketoiminnan perustulo saadaan toisiaan seuraavista jäsenmaksuista eikä kuluttajille toimitettavien tavaroiden tai palvelujen myynnistä.

57. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on luonnollisesti määrittää käsiteltävän asian tosiseikat. Ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvän selityksen perusteella näyttää siltä, ettei 4financen käyttämällä järjestelmällä ole liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettua pyramidirakennetta.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

58. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, onko nimellinen suoritus, joka on tehtävä, jotta pyramidijärjestelmään liittyvät henkilöt voidaan tunnistaa, liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettu suoritus.

59. Olen samaa mieltä komission, Italian, Liettuan ja Puolan kanssa siitä, että direktiivin sanamuodon mukaisen tulkinnan perusteella suorituksen vähimmäissuuruudesta ei ole säädetty eikä sitä voida johtaa direktiivistä. Liitteessä I olevan 14 kohdan sanamuoto on (ainakin tältä osin) selkeä. Ilmaisuihin ”tekemä suoritus” ei edellytä, että kuluttaja maksaa tietyn summan liittyäkseen pyramidijärjestelmään.²⁷

60. Se, miksi tällaista järjestelmää käyttävät yritykset edellyttävät suorituksen tekemistä (esimerkiksi käsiteltävässä asiassa saadakseen rekisteröityvistä henkilöistä luotettavaa tietoa luottosopimuksen tekemistä varten), ei ole merkityksellistä direktiivin kannalta.

61. Lisäksi se, että liitteessä I olevan 14 kohdan tulkittaisiin sisältävän vaatimuksen, jonka mukaan kuluttajan on tehtävä vähimmäissuoritus, olisi ristiriidassa täydellistä yhdenmukaistamista sekä yhtenäisyyttä ja oikeusvarmuutta koskevien direktiivin tavoitteiden kanssa.²⁸

62. Tästä seuraa, että mikä tahansa, hyvin pienikin summa on direktiivissä tarkoitettu suoritus.

25 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 18 ja 20 kohta.

26 — *Schneeball*-rakenteessa toiminnan hallinnoija on keskiössä, ja sitä ympäröi useita ulospäin ulottuvia renkaita.

27 — Ks. esim. unionin tuomioistuimen noudattama lähestymistapa edellä alaviitteessä 16 mainitussa asiassa *Purely Creative*, tuomion 30 ja 34 kohta.

28 — Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 2 kohta.

Ratkaisuehdotus

63. Ehdotan siksi, että unionin tuomioistuin vastaa Lietuvos vyriausiasis administracinis teismasin esittämiin kysymyksiin seuraavasti:

Direktiivin 2005/29/EY (sopimattomista kaupallisista menettelyistä annettu direktiivi) liitteessä I olevan 14 kohdan on tulkittava tarkoittavan, että

- kyse on siinä tarkoitettusta pyramidimyyntijärjestelmästä, kun kuluttaja tekee suorituksen liittyäkseen tähän järjestelmään
- selvitetessä, täyttykö liitteessä I olevassa 14 kohdassa tarkoitettu tunnusmerkistö yksittäistapauksessa, on osoitettava, että kyseisellä järjestelmällä on pyramidirakenne eli että se koostuu eri tasoista, joiden huipulla on toiminnan hallinnoija, ja uusien jäsenten värväminen on kumulatiivista ja jäsenet lisääntyvät eksponentiaalisesti. Tässä määrittelyssä on osoitettava, että järjestelmän nykyisille jäsenille suoritettava maksu perustuu etupäässä uusien jäsenten tekemiin suorituksiin
- mikä tahansa, hyvin pienikin summa on direktiivissä tarkoitettu suoritus.